

Особливості національного відродження на західноукраїнських землях	
Основні етапи	Фольклорно-етнографічний (академічний) — до 1830-1840-х рр., з кінця 1840-х рр. — культурницька стадія,
Особливості	- Процес національного відродження розпочався в Закарпатті наприкінці XVIII ст. (звідки перейшов на Галичину та лише в середині XIX ст. — на Буковину. - Західні українці майже повністю втратили національну еліту, тому лідерство в національному відродженні перейшло до греко-католицького духовництва, - Значний вплив культури Наддніпрянщини. - Від середини XIX ст. національний рух Західної України починає випереджати рух на Наддніпрянщині через утиски російської влади - Вплив ідей романтизму та Просвітництва

Початок національного відродження	
Передумови	Покращення становища греко-католицького духовництва внаслідок реформ Марії Терезії та Йосифа II. Засвоєння західноєвропейських ідей у Львівському університеті
Перемишльський культурно-освітній гурток, Товариство галицьких греко-католицьких священиків	- Створений у 1816р. - Очолював І.Могилюницький. - Його учасники цікавилися вітчизняною історією, мовою, фольклором. Так, І. Могилюницький у «Граматичі» доводив, що українська мова є окремою східнослов'янською мовою, поширеною на всіх українських землях - Відкривали початкові школи з укр.. мовою навчання, видавали навчальну літературу для них - Діяльність: культурно-просвітницька
Діяльність “будителів”	- Представники укр. нац. руху на Закарпатті - діяли у 1й пол. XIX ст. - Переважно були представниками греко-католич. духовенства . Представник: О. Духнович. - Мета: поширювати в народних масах "руську", "карпаторусинську" (укр.) нац. свідомість шляхом упровадження рідної мови в усі ланки навчання, преси, літ., дослідження та популяризації місц. історії як невід'ємної частини історії всієї Русі-України. "Будителі" Закарпаття боролися проти колонізаторського режиму австрійських властей і політики мадяризації, за якнайширшу участь корінного нас. краю в усіх сферах місц. громад. та сусп.-політ. життя. Діяльність: культ.-освіт. робота – видавали книжки, газети, альманахи, складали підручники для нар. шкіл, сприяли

	розширенню зв'язків краю з Галичиною та ін. укр. землями, діячами науки й к-ри Росії, ін. слов'ян. народів. У той же час значна частина "будителів." Закарпаття перебувала під впливом галицьких москвофілів, протиставляла угор. експансії рос. мову й к-ру, писала "язичієм" (штучна мова, суміш церковнослов., укр. та рос. мов).
«Руська трійця»	- Гурток студентів Львівської семінарії (майбутні священики) М. Шашкевича, І. Вагилевича, Я. Головацького, - створений у 1833 р.-1837рр. - Головною метою вважалося формування патріотичного національного руху в Галичині за допомогою Просвітництва. - Складали альманахи (збірка творів) української літератури, найвідоміший із яких — «Русалка Дністрова» (1837 р.), перша україномовна книга, видана у Буді (заборонена австрійською владою). Альманах містив підбірку фольклорних творів, історичних документів та власні літературні твори трійчан. - Діяльність гуртка була заборонена у 1837р.
Революція 1848—1849 рр. на західноукраїнських землях («весна народів» - низка революційних подій у європейських країнах)	
15 березня 1848 р.	Проголошення австрійським цісарем Фердинандом конституції, яка надавала свободу слова, друку, зборів і передбачала скликання парламенту — рейхстагу (обмежена монархія)
Квітень 1848 р.	Аграрна реформа Селяни отримали землю за викуп (повинні були викупити вартість своїх річних повинностей) Скасування панщини в Галичині (раніше, ніж у решті провінцій) - За поміщиками залишилися сервітути (угіддя, якими до цього селяни і поміщики користувалися спільно: ліси, ставки, луки), за користування якими відтепер треба було платити; - у Буковині панщину скасували в серпні, а на Закарпатті вона фактично існувала ще п'ять років. - Організація поляками Галичини Центральної ради народової у Львові, метою якої було створення Литовсько-Русько-Польської Речі Посполитої; більшість поляків переконані, що галицькі українці — гілка польського народу; створення під впливом Центральної ради народової «Руського собору» — організації спольщеної української шляхти, яка не бажала відокремлення від польської верхівки; початок україно-польського протистояння
Травень 1848 р.	Створення першої політичної української організації — Головної руської ради на чолі з Г. Яхимовичем.
Червень 1848 р.	Створення пропольськи налаштованими силами власної гвардії, а проукраїнськи налаштованими — загонів стрільців; протистояння загрожувало перерости в збройний конфлікт між поляками та українцями

Липень 1848 р.	Початок роботи австрійського парламенту — рейхстагу; участь у його роботі 39 українців (із 383 депутатів), які домагалися розгляду питання про національно-територіальний поділ Галичини Від Буковини до рейхстагу було обрано депутатом Лук'яна Кобилицю . Л.Кобилиця намагався парламентськими методами захищати інтереси селян. Розчарувавшись у тому, що парламент стане на бік елян, він повертається на Буковину і закликає селян до повстання. У 1849р. рейхстаг позбавив його за це депутатського статусу.
Жовтень 1848 р.	Собор руських учених у Львові , перший з'їзд західноукраїнських діячів науки та культури, основними рішеннями якого були: • схвалення єдиної граматики української мови; • вимога про впровадження рідної мови в усі школи; • підтримка ідеї поділу Галичини на польську й українську. Відкриття у Львівському університеті кафедри української мови та літератури
1—2 листопада 1848 р.	Збройне повстання у Львові на захист революції проти австрійських військ (повстання придушене, національна гвардія розпущена, закриті всі періодичні видання, заборонені збори й політичні товариства); початок реакції
Березень 1849 р.	Розпуск парламенту , скасування демократичної конституції; нова конституція суттєво обмежила права громадян і парламенту на користь імператора – поразка революції
Листопад 1848 — квітень 1850 р.	Селянські повстання на Буковині під проводом Л. Кобилиці
Головна руська рада (1848-1851рр.)- входили переважно греко-католицькі священники	
Дата створення	2 травня 1848 р.
Лідери	Г. Яхимович і М. Куземський
Мета	Захист національних інтересів українців; поділ Галичини на Західну (польську) і Східну (українську);
Програмні вимоги	• Поділ Галичини на Західну й Східну. • Забезпечення для українців і поляків рівного доступу до державних посад. • Запровадження української мови в діловодство. • Зрівняння греко-католицького духовництва в правах із представниками інших віросповідань. • Призначення на державні посади у Східній Галичині чиновників, що володіють українською мовою
Діяльність	• Видання першої української газети «Зоря Галицька», 1848р. • Створення «Галицько-Руської матиці» — організації з видання підручників українською мовою. • Проведення Собору руських вчених • Створення близько 50 місцевих рад у містах і селах, поширення революції на провінцію

Результати й наслідки революції

- Скасування панщини; покращення соціального статусу селянства
- Запровадження основ парламентського правління. **Українці отримали перший досвід парламентської діяльності.**
- Політичні сили Австрійської імперії визнали існування в Галичині українського народу з власними національними потребами
- Головна руська рада — перша в XIX ст. політична організація українців, яка стала виразником їхніх інтересів і потреб
- Уперше українці сформулювали власні політичні програми та усвідомили себе як єдину національну спільноту з наддніпрянськими українцями
- Західні українці досягли суттєвих результатів у національно-визвольному русі порівняно з іншими народами

Маркіян Шашкевич